

Tjänsteskrivelse

Diarienummer
HSN 2022/1845
Datum
2022-05-12

Nytt avtal för Dalarnas regionala samverkans- och stödstruktur 2023-2026

1. Bakgrund

Sedan 2010 har det pågått ett arbete med att utveckla regionala samverkans- och stödstrukturer (s.k. RSSer) för kunskapsutveckling inom socialtjänsten och den näraliggande hälso- och sjukvården i Sverige. En viktig utgångspunkt för arbetet tog avstamp i Utredningen för en kunskapsbaserad socialtjänst där Kerstin Wigzell som utredare avlämnade betänkandet "Evidensbaserad praktik inom socialtjänsten – till nytta för brukaren"¹. I betänkandet lades grunden för de efterföljande nationella satsningarna som påbörjades genom en överenskommelse mellan regeringen och Sveriges kommuner och landsting, SKL: En nationell plattform för arbetet med att utveckla en evidensbaserad praktik i socialtjänsten. Plattformen låg till grund för flera överenskommelser som sammantaget syftade till att bidra till att skapa regionala samverkansstrukturer mellan kommunerna och dåvarande landsting, för att stödja en evidensbaserad praktik och därigenom nå god kvalitet inom socialtjänsten och den näraliggande hälso- och sjukvården. Överenskommelserna omfattade utvecklingsmedel som fördelades över åren inom olika verksamhetsområden (äldre, missbruk, barn och unga m.fl.).

Statskontoret följde upp överenskommelserna och resultaten presenterades i en slutrapport 2014². Statskontorets övergripande slutsats var att de regionala samverkans- och stödstrukturerna bidrog till en förbättring av socialtjänstens verksamheter, till nytta för brukarna, och det förordades att huvudmännen i de respektive länen tillsåg att stödstrukturerna skulle leva vidare. Det betonades att stödstrukturerna alltjämt skulle behöva ett starkt nationellt stöd. Idag samlar SKR landets RSS-representanter i ett nationellt nätverk och RSS är också en av parterna inom det s.k. Partnerskapet där RSS, SKR och Socialstyrelsen samverkar.

De regionala samverkans- och stödstrukturerna verkar således på länsnivå och är utformade efter de förutsättningar och behov som föreligger inom respektive län. Det yttersta syftet för stödstrukturerna är emellertid detsamma, nämligen att bidra till utvecklingen och tillämpningen av en evidensbaserad praktik i socialtjänsten och den näraliggande hälso- och sjukvårdens verksamheter. RSS ska vidare stödja huvudmännen i deras samverkan och utgöra en arena för lokala prioriteringar och strategier. RSS stödjer därvid både samverkan mellan kommunerna och regionen samt samverkan mellan kommunerna i ett län.

¹ SOU 2008:18

² Evidensbaserad praktik inom socialtjänsten - Utvärdering av överenskommelsen mellan regeringen och SKL. Slutrapport. Statskontoret 2014:18.

Tjänsteskrivelse

Diarienummer
HSN 2022/1845
Datum
2022-05-12

2. RSS Dalarna

Sedan 2010 har det pågått ett arbete med en regional samverkans- och stödstruktur i Dalarna. En regional ledningsstruktur skapades³ mellan socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens högsta företrädare inom det tidigare kommunalförbundet Region Dalarna. Utvecklingsarbetet skedde i regionala utvecklingsgrupper (RUG) som bildades i takt med att de statliga överenskommelserna tilldelade länen utvecklingsmedel inom olika områden. "RUGarna" fick en tematisk indelning som t.ex. RUG äldre, RUG missbruk, RUG barn och unga etc.. RUGarna bestod av representanter från båda huvudmännen men även Länsstyrelsen och Högskolan Dalarna var representerade i några av grupperingarna. Efter att de statliga överenskommelserna upphörde beslutade dåvarande Region Dalarnas Direktion i juni 2014 att rekommendera medlemmarna att fatta beslut om en långsiktig gemensam ekonomisk finansiering av en regional stödstruktur. Samtliga medlemmar fattade detta beslut. Ett första avtal tecknades för perioden 2015-2018 mellan kommunerna och Landstinget Dalarna. Avtalets konkreta innebörd var att man gemensamt finansierade fem utvecklingsledartjänster inom verksamheten.

2017 genomförde Högskolan Dalarna (HDA) en utredning av arbetet inom RSS (tillika av SUD, Socialtjänstens utvecklingscentrum)⁴. Syftet med utvärderingen var framförallt att få en bild av hur respektive verksamhet uppfyllt syftet med att arbeta för en evidensbaserad praktik och hur samverkan fungerat inom respektive verksamhet. Utredningen slog bland annat fast att RSS Dalarna utgjorde en viktig samordnande länk mellan olika aktörer och att det var betydelsefullt att mötas i nätverk, både på handläggarnivå och chefsnivå. Det ansågs värdefullt att den regionala nivån hanterade omvärldsbevakning och samlade ihop lokala frågor för att lyfta dem till nationell nivå. Utredningen identifierade också en del brister av arbetet inom RSS och framför allt saknades en tydliggjord inriktning, arbetssätt och en beslutsför samverkansstruktur. Det framkom tex. synpunkter på att det dåvarande Förvaltningschefs nätverket inte fick förutsättningar att arbeta strategiskt samt att deras ansvar och beslutsmandat var otydligt formulerade. Det förelåg vidare osäkerhet kring vilka frågor som skulle beslutas inom RUGarna respektive i Förvaltningschefs nätverket. Man ansåg att beredningen av ärenden var bristfällig och man saknade underlag för beslut. Den tematiska indelningen i RUGarna ifrågasattes och det framhölls att samverkan oftast utmynnade i en samordning av olika frågor. Det efterfrågades mer konkret arbete som syftade till en utveckling av en evidensbaserad praktik. Slutligen kunde man se att närvaron och engagemanget varierade, både i de olika RUGarna liksom i ledningsstrukturerna.

³ Rådet för välfärdssamverkan (politisk ledning) och Länsnätverket för förvaltningschefer inom hälsa och välfärd (tjänsteledning)

⁴ Rapport avseende utvärdering av SUD och den regionala stödstrukturen, Enheten för hälsa och välfärd, Högskolan Dalarna (Kvadrat), 20171013.

Tjänsteskrivelse

Diarienummer
HSN 2022/1845
Datum
2022-05-12

I takt med att ovan nämnda RUG-struktur avvecklades har RSS aktivt arbetat med att fånga upp de regionala/lokala behoven i länet och samtidigt möta upp utvecklingen på nationell nivå. Utifrån dessa perspektiv har ett flertal olika regionala utvecklingsuppdrag initierats inom RSS sedan hösten 2019. Dessa uppdrag har därvid tagit utgångspunkt i det ovan beskrivna arbetssättet med strukturen och hur beslut och förankring av olika uppdrag sker. Några exempel på genomförda och pågående uppdrag är: revidering och framtagande av fyra nya regionala samverkansöverenskommelser under 2021, framtagandet av en läns gemensam strategi för god och nära vård i Dalarna, utvärdering av de s.k. tillnyktringsplatserna, utredning om "MiniMaria", uppdrag kring målgrupp med samsjuklighet, Yrkesresan, Brukarinflytandesamordnare, utbildningar i Mental Health First Aid (MHFA), styrgrupp för välfärdsteknik och digitalisering, regional samverkansöverenskommelse på området kvinnofrid (samverkan med Länsstyrelsen Dalarna), framtagandet av ett regionalt implementeringsstöd, analys av kunskapsbehov inom socialtjänsten, implementering av regional samverkansöverenskommelse rehabilitering, habilitering och hjälpmedel m.fl. Att notera är att huvuddelen av arbetet har utförts under en pågående Coronapandemi.

Mot denna bakgrund har vidare en annan, anpassad, typ av kompetens rekryterats till verksamheten vilket också har föranlett att RSS Dalarna idag har ca 10 medarbetare. Finansieringen sker bland annat med stöd av tillfälliga statliga stimulansbidrag (förutom de tre utvecklingsledartjänsterna enligt nuvarande avtal).

3.1 Samverkan med SUD, Socialtjänstens utvecklingscentrum Dalarna (Högskolan Dalarna)

Socialtjänstens utvecklingscentrum Dalarna (SUD) är ett samverkansorgan för Högskolan Dalarna och yrkeslivet inom det sociala välfärdsområdet. SUD består av 15 kommuner, Region Dalarna och Högskolan Dalarna. SUD och RSS Dalarna har närliggande uppdrag avseende att främja samverkan och en evidensbaserad praktik. SUD knyter emellertid mer an till akademi och yrkesliv, till högskolan Dalarnas utbildningar på grund- och avancerad nivå, praktiska forskning m.m. RSS verkar som nämns ovan för kunskapsstyrning och kunskapsutveckling och utgör en samverkansarena mellan länets femton kommuner samt mellan kommunerna och regionen. RSS arbetar som beskrivs ovan på uppdrag av ledningsstrukturerna inom RSS och driver/leder olika utvecklings- och förändringsarbeten som innefattar t.ex. systematisk uppföljning, analys och implementering. En annan skillnad är att RSS är en del av en nationell struktur och ingår, tillsammans med Sveriges kommuner och Regioner (SKR) och Socialstyrelsen i det s.k. Partnerskapet.

SUD och RSS inledde hösten 2019 en dialog där olika gemensamma initiativ med beröringspunkter till båda aktörers respektive uppdrag har tagits och utnyttats i ett kontinuerligt samarbete. Bland annat har man startat upp ett regionalt nätverk för kommunernas verksamhetsutvecklare i syfte att ytterligare stärka den regionala plattformen för utveckling i samverkan. Genom att samarbeta får RSS och SUD en större kapacitet att stärka den regionala kontexten för verksamhetsutveckling och evidensbaserad praktik. Samarbetet genomsyras av en gemensam uppfattning om att

Tjänsteskrivelse

Diarienummer
HSN 2022/1845
Datum
2022-05-12

det ska ske när det har potential att skapa större nytta än vad respektive verksamhet kan åstadkomma på egen hand.

Länets femton kommuner och Region Dalarna har var och en träffat avtal med Högskolan Dalarna avseende finansiering av SUD.

3.1.2 Övrig regional samfinansiering

Utöver RSS och SUD förekommer samfinansiering även avseende Vård och omsorgscollege i Dalarna där fjorton kommuner, Region Dalarna, fackliga organisationer och utbildningsanordnare på ungdomsgymnasium och vuxenutbildningen samarbetar. De kommuner som medverkar är Avesta, Borlänge, Falun, Gäddede, Hedemora, Leksand, Ludvika, Malung/Sälen, Mora, Orsa, Rättvik, Smedjebacken, Säters och Ålvdalen. Kommunerna har under perioden 2019- 2021 finansierat 50 % av en processledartjänst.

Kommunerna och Region Dalarna har vidare ett gemensamt åtagande genom Barnhus i Dalarna. Länets femton kommuner, Region Dalarna och Polisen samfinansierar verksamheten.

Länets femton kommuner finansierar även en regional samordnare för Yrkesresan och BBIC (100%). Under 2022 finansierar kommunerna 50% och RSS/Region Dalarna 50 %. Från och med 2023 kommer kommunerna att finansiera tjänsten.

4. Nytt avtal för gemensamt regionalt samverkans- och utvecklingsarbete genom RSS Dalarna 2023-2026

Styrgruppen för Länschefsnätverket föreslår att det kommande avtalet för RSS Dalarna innefattar en mindre utökning såtillvida att det ska omfatta en gemensam finansiering avseende fyra utvecklingsledartjänster, istället för tre tjänster som nuvarande avtal omfattar. Enligt nuvarande avtal har kommunerna respektive regionen erlagt 1 225 535 kr vardera för 2022. Det föreligger flera skäl till varför en utökning är nödvändig och dessa redogörs för i det följande. En konsekvensbeskrivning avseende kostnaderna för respektive huvudman beskrivs också.

4.1 RSS som nationell dialogpart

Från nationell nivå hänvisas allt oftare till RSS som viktiga aktörer för att främja en fungerande kunskapsstyrning i kommunerna och i samverkan med regionen. RSS utges för att ha kapacitet att utveckla och främja en kunskapsbaserad socialtjänst och närliggande hälso- och sjukvård. Kommunerna har ofta olika utmaningar vilket medför att många har svårt att upprätthålla specialiserad kompetens, ha stödfunktioner och driva utveckling inom olika områden. Det är vidare en utmaning för nationella (kunskapsproducerande) myndigheter att nå ut och föra en dialog med landets alla kommuner. När dialogen mellan kommunerna och nationell nivå inte fungerar ändamålsenligt får det negativa konsekvenser. RSS:erna som "nationell dialogpart" fyller därvid en viktig funktion.

Tjänsteskrivelse

Diarienummer
HSN 2022/1845
Datum
2022-05-12

I utredningen "Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag"⁸ lämnas förslag som syftar till att den fortsatta utvecklingen av en kunskapsbaserad socialtjänst behöver stärkas. Utredaren föreslår att det införs krav att socialtjänstens verksamheter ska bedrivas i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet och att socialtjänsten ska bygga sin verksamhet på bästa tillgängliga kunskap. Utredningen konstaterar emellertid att det kommer bli svårt för många kommuner att bedriva verksamheten i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet utan en fungerande regional samverkan och det föreslås att det behöver utredas vidare hur man kan säkra långsiktigheten i de regionala samverkans- och stödstrukturerna.

Även den statliga utredningen "Nationell samordnare för kompetensförsörjning inom vård och omsorg om äldre", som lagt förslag som syftar till en utvecklad kvalitet i äldreomsorgen, konstaterar i sitt slutbetänkande⁹ "att kommunerna bör stödja de regionala samverkans- och stödstrukturerna (RSS) som är en viktig arena för att stärka kunskapsstyrningen på området".

I de statliga överenskommelserna för god och nära vård mellan SKR och regeringen riktas en stor del av kommunernas medel via RSS. Detta för att stimulera till att kommunerna och regionen samordnar utvecklingsinsatser med stöd av RSS¹⁰. I Överenskommelse Psykisk hälsa tilldelas kommunerna och regionen länsgemensamma medel, för vilka huvuddelen av pågående samverkans- och utvecklingsinsatser drivs via RSS Dalarna. I SKRs kvinnofridssatsning 2021-2023 riktas också medel direkt till RSSer för att driva ett regionalt kvinnofridsarbete. Målsättningen är att RSS ska ha integrerat jämställdhet inom sitt ordinarie uppdrag.

I sammanhanget kan också nämnas att huvudmännen har lagstadgade skyldigheter att samverka och träffa överenskommelser på vissa områden¹¹.

Det finns all anledning att anta att RSS alltmer kommer "nyttjas" från nationell nivå, som dialogpart till den lokala nivån men också som helt nödvändiga resurser i det faktiska arbetet med att stödja t.ex. implementering och systematisk uppföljning utifrån olika nationella kunskapsstöd, överenskommelser och utvecklingsarbeten.

⁸ SOU 2020:47

⁹ SOU 2021:52

¹⁰ Kommunerna i Dalarna har t.ex. avsatt medel enligt Överenskommelse god och nära vård 2022 och finansierar en utvecklingsledartjänst på RSS som ska stödja kommunerna i deras samverkan med regionen i omställningsarbetet mot en god och nära vård.

¹¹ Kommunerna och regionerna är skyldiga att ingå överenskommelser om samarbete gällande tre målgrupper:

1. Personer med psykisk funktionsnedsättning (5 kap. 8 § SoL och 16 kap. 3 § HSL).

2. Personer som missbrukar alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel, dopningsmedel eller spelom pengar (5 kap. 9 a § SoL och 16 kap. 3 § HSL).

3. Barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet (5 kap. 1 d § SoL och 16 kap. 3 § HSL).

Tjänsteskrivelse

Diarienummer
HSN 2022/1845
Datum
2022-05-12

4.2 RSS Dalarnas fortsatta utveckling

Som beskrivs i 2.1. har RSS Dalarna genomfört ett stort förändringsarbete de senaste dryga två åren, Coronapandemin till trots. RSS kommer fortsätta arbetet med att utveckla RSS inriktning, arbetssätt och struktur för att på allra bästa sätt tillgodose båda huvudmännens behov av kunskapsutveckling i deras samverkan. Flera av de ovan nämnda uppdragen kommer att slutföras och redovisas under kommande år, och förhoppningsvis leder det till att samverkansparterna fattar beslut om fler och kommande verksamhetsutvecklande åtgärder och insatser -till nytta för individerna. RSS kommer vidare att fortsätta arbetet med att utveckla och främja samverkan mellan länets kommuner och regionen, inte minst med den länsgemensamma strategin för en god och nära vård i Dalarna som en viktig utgångspunkt.

Arbetet med att vidareutveckla den regionala samverkansstrukturen fortsätter. Från och med 2022 har regionen förstärkt sin representation i Länschefsnätverket och hälso- och sjukvårdsdirektören är ordförande under 2022. Samverkan med regionala nätverk för elevhälsa och skola är en annan angelägen fråga. Samordningen med regionens kunskapsstyrningsorganisation behöver fortsatt tid och arbete för att stabiliseras.

Som nämns ovan har annan typ av kompetens rekryterats till RSS för att kunna bedriva ett kvalificerat utvecklingsarbete. Flera projektanställningar har också tillsatts för att kunna möta de behov som finns inom det breda området som kunskapsutveckling inom socialtjänsten och näraliggande hälso- och sjukvård omfattar.

Man bör emellertid ha med sig att förändringsarbete tar tid. Kunskapsutveckling inom socialtjänsten och den näraliggande hälso- och sjukvården är ett brett och omfattande område. Att därtill ha samverkan som en central komponent i arbetet utgör kanske något av det mest komplexa man kan ägna sig åt. Allt detta kräver tålamod, tillit och envetenhet, liksom resurser och att adekvat kompetens arbetar i verksamheten. För att skapa långsiktiga och hållbara förutsättningar föreslås en utökning av avtalet till kommande period 2023-2026.

4.3 Utökning till fyra utvecklingsledartjänster

Förslaget är att det kommande avtalet ska omfatta en gemensam finansiering av fyra utvecklingsledartjänster med 1 mkr/per tjänst/år. Det kommer därvid inrymma lön och arbetsgivaravgifter, OH-kostnader, kompetensutveckling m.m. Beloppet kan även skapa ett mindre utrymme, en "buffert", som RSS kan nyttja till gemensamma aktiviteter mellan kommunerna och regionen som t.ex. konferenser och seminarier.

Tjänsteskrivelse

Diarienummer
HSN 2022/1845
Datum
2022-05-12

4.3.1 Konsekvensbeskrivning kostnader

I nedanstående tabell redovisas en jämförelse av kostnaderna fördelat per kommun enligt nuvarande avtal (2022) med ett nytt avtal från och med 2023 (med en utökning till fyra tjänster och en årlig kostnad om 2 mkr för kommunerna gemensamt).

		Nuvarande avtal ca 1,2 mkr/år	Nytt avtal ca 2 mkr/år
Avesta	22 986	97 515	159 414
Borlänge	52 460	222 257	363 823
Falun	59 752	254 273	414 395
Gagnef	10 455	44 643	72 508
Hedemora	15 495	65 690	107 462
Leksand	15 940	68 106	110 548
Ludvika	26 613	112 694	184 568
Malung-Sälén	10 184	43 205	70 629
Mora	20 544	87 623	142 478
Orsa	6 939	29 456	48 124
Rättvik	11 079	47 161	76 836
Smedjebacken	10 909	46 506	75 657
Säter	11 203	47 747	77 696
Vansbro	6 790	28 767	47 090
Älvdalen	7 033	29 894	48 776
Summa	288 382	1 225 535	2 000 000

För Region Dalarna medför utökningen till fyra tjänster och en årlig kostnad om 2 mkr/år en kostnadsökning om ca 770 tkr/år. Genom utökningen i det nya avtalet skapas en garanti att finansieringen räcker till samtliga kostnader som följer med de fyra tjänsterna.

Tjänsteskrivelse

Diarienummer
HSN 2022/1845
Datum
2022-05-12

5. Avtalsprocessen

Regionbildningen 2019 har medfört att alla beslut i ärenden som hanteras inom RSS fattas i de beslutsföra som finns inom samverkans- och stödstrukturen (Vårldsrådet och Länschefsnätverket). Tidigare beslutades t.ex. vissa avtal och överenskommelser mellan huvudmännen inom den dåvarande s.k. Direktionen (kommunstyrelseordföranden och landstingsråd). Numer är det en region och inom den finns en uttalad samverkansstruktur för socialtjänstens och hälso- och sjukvårds högsta ledning i länet. Avtalet som avser samverkan och kunskapsutveckling avseende socialtjänst och hälso- och sjukvård, beslutas därmed inom denna struktur.

Processen i närtid innebär att avtalets innehåll godkänns av Länschefsnätverket och att Vårldsrådet fattar beslut om rekommendation att alla kommuner och Region Dalarna tecknar likalydande avtal. Ambitionen är att besluten fattas i Länschefsnätverket och Vårldsrådet innan sommaren och att avtalsundertecknande sker under hösten 2022.

220512
Tanja Mårtensson
Chef RSS Dalarna